

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

LOŠTICE (OKR. ŠUMPERK)

Ulice Hradská č. p. 81, parc. č. 1549/2. Raný a vrcholný středověk, novověk. Sídliště (?). Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha vymezená body v S-JTSK: 1) Y:568868,42 X:1102668,07; 2) Y:568870,8 X:1102675,48; 3) Y:568819,74 X:1102690,56; 4) Y:568818,15 X:1102682,35.

V průběhu roku 2013 proběhl po dohodě se stávajícím majitelem pozemku povrchový sběr v Lošticích v Hradské ulici č. p. 81. Na zeleninových záhoncích, situovaných na mírném jižním svahu v těsné blízkosti potoka Líšnička, byla získána kolekce cca 30 ks keramických fragmentů datovatelných do období raného středověku (průběh 12. až 1. poloviny 13. století). Několik dalších zlomků je vrcholně středověkých, a to buď typická loštická keramika, případně keramika světlá béžová písčítá, náležející do olomouckého keramického okruhu a chronologicky do průběhu 14. století. Nechybí ani fragmenty novověké keramiky. Dalších 20 ks výdutí nádob je rámcově datovaných do období pravěku.

Ulice Ke koupališti, parc. č. 1380/2. Vrcholný středověk, novověk. Sídliště (?). Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodu v S-JTSK: Y:568898,58 X:1102942,44.

Počátkem měsíce května roku 2013 proběhl archeologický dohled na stavbě rodinného domu v Lošticích v ulici Ke koupališti. Lokalita se nachází v jižní části stávající zástavby, v údolní nivě řeky Třebůvky, na jihovýchodním úpatí relativně prudké stráně. Do části tohoto svahu částečně zasáhla stavební jáma, čímž vznikl profil P1.

Pod travním drnem (cca 0,10 m) se nacházela 1,20 m mocná vrstva přemístěného, pravděpodobně ze svahu přirozeně splaveného jílovitého podloží s velmi nahodilým výskytem drobků uhlíků a mazanic. Vzorkováním z ní bylo získáno celkem 9 ks výdutí nádob datovatelných do období raného a mladého novověku (dalších 7 ks pochází z výkopku a byly získány formou sběru). Tento jíl s poměrně výrazně rozplizlou bází překrýval poněkud tmavší jílovitou uloženinu, rovněž s nahodilými drobkami mazanic a uhlíků, avšak převážně s keramikou z období vrcholného středověku. Jedná se o 1 ks tuhového fragmentu velké zásobnice, dále 1 ks výduti nádoby s příměsí tuhy, 1 ks fragmentu okraje (s vlnicemi) nádoby ze světlé béžové písčité hlíny (typická pro olomoucký keramický okruh – 14. století), 1 ks výduti z nádoby téhož typu, 2 fragmenty výdutí loštické keramiky, 1 ks výduti z raného novověku a 1 ks výduti z nádoby rámcově datovatelné do pravěku. Z mikrosondy, hloubené podél profilu v délce cca 1,0 m (šířka cca 0,30 m, hloubka cca 0,30 m), pochází keramická výduť pravěké nádoby.

Karel Faltýnek

Resumé

Loštice (Bez. Šumperk), Hradská-Straße, Hs.-Nr. 81, Parzelle Nr. 1549/2. Hochmittelalter, Neuzeit. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

Loštice (Bez. Šumperk), Ke koupališti-Straße, Parzelle Nr. 1380/2. Hochmittelalter, Neuzeit. Siedlung (?). Rettungsgrabung.

LUDVÍKOV (K. Ú. LUDVÍKOV POD PRADĚDEM, OKR. BRUNTÁL)

Zámecký vrch, parc. č. 775. Středověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum na Zámeckém vrchu (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Ostrava, č. akce 48/12), v místech zříceniny středověkého hradu Fürstenwalde byl vyvolán stavebním záměrem vybudovat zde rozhlednu a vyhlídkovou terasu. Lokalizace místa v souřadnicích JTSK: Y= 534691.2; X= 1063669.1.

Zkoumané místo se nalézalo na vrcholu skalního výchozu při jižním okraji temene hory. Na ploše cca 55 m²

Obr. 47. Ludvíkov, zřícenina hradu Fürstenwalde. Sonda S6 – hradba.

Abb. 47. Ludvíkov, die Burgruine Fürstenwalde. Die Sonde S6 – die Mauer.

Obr. 48. Ludvíkov, zřícenina hradu Fürstenwalde. Hroty šípů do kuše.

Abb. 48. Ludvíkov, die Burgruine Fürstenwalde. Pfeilspitzen in Armbrust.

bylo vytyčeno celkem sedm menších sond (S1 – S7), čtyři čtverce (I–IV.) a bylo zdokumentováno dvacet profilů (P1 – P20). Prostor průzkumu se nalézal na velice příkřím svahu a na samotných okrajích skalního výchozu.

Archeologickým výzkumem byl odkryt líc a část dochovaného povrchu obvodové hradby (obr. 47). Lícované zdivo složené z kamenných prvků značně rozličných velikostí bylo pojeno vápennou maltou. Řádkovací technika uplatněná ve spodních partiích zdi byla nekvalitní, spíše jen v náznacích, a směrem nahoru přecházela v techniku vrstvení. Bylo též zachyceno zalomení průběhu hradby, které kopírovalo povrch terénu. Průzkum uloženin za-

Obr. 49. Ludvíkov, zřícenina hradu Fürstenwalde. Brakeátový halěř.

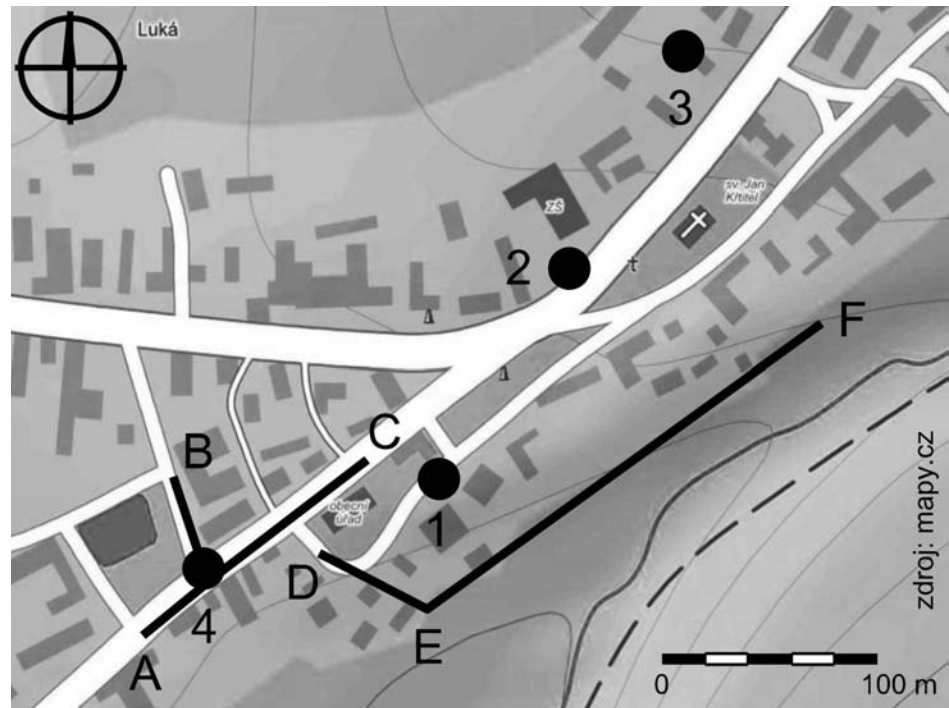
Abb. 49. Ludvíkov, die Burgruine Fürstenwalde. Der Brakeatheller.

krývajících líc hradby deponovaných pod její kamennou destrukcí zjistil mocnou stratigrafiu odpadních vrstev s velkým obsahem keramických fragmentů, zvířecích kostí, železných předmětů a s menším počtem nálezů z barevných kovů nebo jejich slitin z období vrcholného středověku. Stáří keramického materiálu nacházejícího se v prozkoumaných uloženinách odpovídá 14. a 15. století.

Nejpočetnější složku nalezených artefaktů tvoří kosti zvířat a paroží. Probádané uloženy obsahovaly více než 6000 kusů kostí a jejich zlomků. Nalezené kosti ukazují na rozmanitou stravu obyvatel hradu, skládající se jak z lovné zvěře, tak i z domestikovaných zvířat. Některý kostěný odpad a paroží dále posloužil k výrobě drobných předmětů, a právě s touto činností je spojeno 16 nalezených artefaktů. Nalezena zde byla například hrací kostka, fragmenty zdobené zděře, atd. Druhým nejpočetnějším souborem nalezených artefaktů byla keramika. Prozkoumané odpadní vrstvy obsahovaly více než 3500 fragmentů keramických nádob. Jednalo se o velký počet zlomků kuchyňské a stolní keramiky, zastoupené hrnci, džbány, poháry, mísami, pokličkami, trojnožkami nebo pánvemi. Odpadní vrstvy obsahovaly také množství kovových předmětů, a to převážně vyrobených ze železa. Z hlediska terminologického rozřídění se jednalo o nálezy stavebního kování, součástí dveří, výbavy koně, jezdce a vozu, řemeslnické nástroje, osobní a domácí výbavy, militarií (obr. 48), doplňkových a drobných předmětů. Unikátním nálezem je stříbrná mince krnovské ražby. Jedná se o dutý peníz, pravděpodobně brakteátový halěř z třetí čtvrtiny 15. století (obr. 49). Zajímavý je nález skleněné kuličky a masivnějšího brousku z kvarcitu.

Obr. 50. Luká, intravilán. Situační plán. Zdroj: mapy.cz.

Abb. 50. Luká, Gemeinde. Lageplan. Quelle: mapy.cz.

Zámecký vrch, parc. č. 743. Novověk. Kamenná destrukce. Záchranný výzkum.

V rámci budování lesní cesty na Zámeckou horu byl proveden strojní zásah do kamenného pole, nacházejícího se ve svahu jihovýchodně pod zříceninou hradu Fürstenwalde (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Ostrava, č. akce 108/12). Lokalizace místa v souřadnicích JTSK: Y= 534618,3; X= 1063682,7.

Strojní skrývka a hloubení terénu v lese pod hradem Fürstenwalde se dotkla i kamenného pole, nacházejícího se ve svahu jihovýchodně pod zříceninou, cca 50 m vzdušnou čarou od deponované obvodové hradební zdi. Místo zářezu zákruty do svahu s přiléhající cestou se nacházelo v destrukci hradebního zdiva. Zjištěná (na profilu 1 m mocná) vrstva kamení obsahovala opracované kvádry zdiva různých tvarů a sporadicky drobné úlomky malty. Tyto nálezy se nacházely i v přilehlém zplanýrovaném povrchu cesty.

Kamenné prvky zdiva se zde sesouvaly v průběhu celého novověku, kdy byl hrad opuštěn a chátral.

Pavel Malík

Resumé

Ludvíkov (Kat. Ludvíkov pod Pradědem, Bez. Bruntál), Zámecký vrch, Parz. Nr. 775. Mittelalter. Burg. Rettungsgrabung.

Ludvíkov (Kat. Ludvíkov pod Pradědem, Bez. Bruntál), Zámecký vrch, Parz. Nr. 743. Neuzeit. Steinzerstörung. Rettungsgrabung.

LUKÁ (OKR. OLOMOUČ)

Intravilán. Středověk, novověk. Sídliště, vesnice. Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodů / linie mezi body v S-JTSK: A) Y:568415,76 X:1113268,69; B) Y:568380,71 X:1113188,68; C) Y:568298,41 X:1113193,25; D) Y:568289,74 X:1113245,83; E) Y:568253,45 X:1113286,21; F) Y:568050,76 X:1113152,1; 1) Y:568255,74 X:1113214,59; 2) Y:568178,78 X:1113118,57; 3) Y:568118,54 X:1113028,93; 4) Y:568374,12 X:1113239,54.

V průběhu roku 2014 probíhal dle aktuální potřeby archeologický dohled nad liniovými výkopy hloubenými v souvislosti se stavbou kanalizace v obci Luká. Převážná většina těchto výkopů, a to na veřejných prostranstvích či soukromých parcelách, byla sice z archeologického hlediska negativní, přesto se však zdařilo zjistit několik pozoruhodných faktů. Geologické podloží v rámci celé sledované lokality je převážně skalnaté (droby, prachovce a jílovce kulmského stáří). Skála se místy nachází jen nehluboko pod stávajícím povrchem, avšak často na něm spočívá menší či větší vrstva relativně kamenitého světlého jílu. V některých sledovaných úsecích však naproti tomu nebylo skalnatého podloží dosaženo ani v hloubkách přesahujících 3,0 m (například v místě křižovatky ulic severně od bodu B, viz obr. 50).

Jedna z nejzajímavějších archeologických situací se nacházela v místě bodu č. 4, v průsečíku linií mezi body A, B a C (obr. 50). Původně přírodní deprese byla v tomto prostoru vyplněna světlým až středně šedým přirozeně přeplaveným jílem, s mírným obsahem organických látek (slabý charakteristický zápach) a s velmi nahodilým výskytem drobků uhlíků a mazanic. Jílovité podloží se zde, v místě výkopu pro kanálovou šachtu, nacházelo v hloubce 2,45 m pod stávajícím terénem (celková